

Nordiska Afrikainstitutet överlämnar härmed sitt budgetunderlag för 2025–2027

Enligt Förordning med instruktion för Nordiska Afrikainstitutet (SFS 2021:371) har myndigheten till uppgift att bidra till en djupare förståelse för det moderna Afrika hos nordiska beslutsfattare genom att:

- *bedriva, tillgängliggöra och sprida tvärvetenskaplig forskning och analys om relevanta samhällsutmaningar i Afrika;*
- *skapa förutsättningar för en forskningsbaserad policydialog om Afrika i Norden och på den afrikanska kontinenten;*
- *stimulera forskning om Afrika i Norden och främja forskningssamarbete mellan nordiska och afrikanska forskare; och*
- *tillhandahålla ett bibliotek för att förvärva och tillgängliggöra litteratur och andra informationsbärare av relevans för forskning och studier om det moderna Afrika.*

Myndigheten ska genom sin verksamhet bidra till att uppfylla Sveriges mål för det internationella utvecklingssamarbetet, samt till FN:s Agenda 2030 inklusive de globala målen för hållbar utveckling.

Nordiska Afrikainstitutets (NAIs) strategi (2022–2026) identifierar hur myndigheten ska genomföra sitt uppdrag med att förse nordiska beslutsfattare och förändringsledare med en djupare förståelse för samtida afrikanska samhällsperspektiv. Strategin fokuserar på fem utvalda påverkansområden, genom vilka institutet har för avsikt att bidra till de övergripande målen med verksamheten. Inom dessa samverkar myndighetens forsknings-, kommunikations- och biblioteksfunktioner för att gemensamt bidra till att informera beslutsprocesser som berör engagemang med aktörer på den afrikanska kontinenten.

De fem strategiska påverkansområdena som institutet verkar inom är följande:

1. Jämlikhet, social rättvisa och inkludering
2. Ledarskap, medborgarskap och delaktighet
3. Ekonomi, sysselsättning och rörlighet
4. Klimat, naturresurser och hållbarhet
5. Fred, säkerhet och mänskliga rättigheter

Institutets arbete inom dessa påverkansområden bidrar till att öka förutsättningarna för att 11 av de 17 globala målen (Sustainable Development Goals) för hållbar utveckling ska uppnås. Myndighetens årliga verksamhetsplanering utgår från myndighetens uppdrag, prioriteringar och operationella målsättningar.

Institutet är en enrådsmyndighet som leds av en direktör. Direktören tillträdde den 1 oktober 2019 och har av regeringen fått ett förordnande fram till och med september 2025. Ett program- och forskningsråd har till uppgift att ge råd till myndighetschefen kring den strategiska inriktningen och genomförandet av verksamheten och dess forskningsområden.

Under andra halvan av 2024 kommer en så kallad Mid-Term Review, en halvtidsgenomgång, av strategin att genomföras av en extern konsult. Syftet är att ge institutet råd och rekommendationer inför de två återstående åren av implementeringen.

Till övergripande förändringar som har genomförts av myndigheten under de senaste fem åren hör:

- Utveckling av en ny strategi som fastlägger vision, strategiska mål och tematiskt fokus för verksamheten under perioden 2022 – 2026, med målsättningen om att samskapa kunskap, länka afrikanska och nordiska perspektiv, samt att främja samarbeten och lärande;
- Utveckling av en mer institutionellt orienterad och enhetlig verksamhetsplanering, resultatstyrning och uppföljning, bland annat utifrån rekommendationer från halvtidsutvärderingen som genomfördes år 2020 av den tidigare strategin;
- NAI har i dag omkring 50 projektrelaterade samarbetspartners baserade i cirka 20 länder på den afrikanska kontinenten.
- Stärkt kompetens inom bland annat ekonomisk utveckling, handelsfrågor, matsäkerhet, strategiska mineraler, flickors egenmakt, migration, samt de nordisk-afrikanska relationerna;
- Upprättandet av ett nytt NAI Associates program för en mindre grupp seniora forskare och policypersoner från den afrikanska kontinenten och Norden/Europa, där fleråriga arvodesfria samarbeten bidrar till att på ett kostnadseffektivt sätt stärka den analytiska kapaciteten, den intellektuella miljön och kompetensutvecklingen på institutet;
- Väsentlig utveckling av digitala arbetsprocesser, breddad digital kompetens och stärkt informationssäkerhet inom samtliga verksamhetsområden, samt avancerad resesäkerhetsträning;
- Framtagandet av ett 3-dagars program på NAI med ett geopolitiskt fokus av Afrika i världen för unga diplomater från alla de nordiska länderna. Programmet kommer att genomföras för första gången under hösten 2024;
- Fördjupade samarbeten och skräddarsydda format inom ramen för forskningskommunikation och kunskapsöverföring med både afrikanska och nordiska beslutsfattare och policyrådgivare;
- Upprättat intern arbetsgrupp samt inrättat ny tjänst som forskningskoordinator för att höja både kvaliteten i och den långsiktiga externfinansieringen av institutets forskning;
- Utveckling av länken mellan akademisk forskning och policydialog genom strategiska satsningar på olika former av forskningskommunikation, samt ökat policyfokus genom exempelvis ett utvecklat format och relevans av institutets publikationsserie *Policy Notes*;
- Ökad användning av rörlig bild, podcasts, samt infografik i forskningskommunikationen, för att nå ut till fler med Afrikakunskap och för att på ett tillgängligt sätt visa på forskningens bidrag till utveckling;
- Genomfört målgruppsanalys för att fördjupa myndighetens egen förståelse för hur den huvudsakliga målgruppen (nordiska beslutsfattare) arbetar och tar till sig kunskap för att därmed kunna tillhandahålla mer relevanta analyser och briefingar;
- Stärkta relationer till nordiska ambassader i Afrika bland annat genom kunskapsspridning via institutets skräddarsydda briefingar för nyutnämnda ambassadörer och andra seniora beslutsfattare, men även samarrangemang av policyrelevanta events på den afrikanska kontinenten;

- Stärkta och utökade kontakter och samarbeten med afrikanska ambassader i Sverige genom samarrangerade program samt aktivt informationsspridande;
- Myndigheten har fått inbjudan till och medverkat i det Nordisk-Afrikanska utrikesministermötena, både 2022 i Helsingfors och 2023 i Algeriet;
- Utökade kontakter och samarbeten med flera avdelningar inom både de svenska och finska utrikesförvaltningarna;
- Fördjupat samarbete med svenska myndigheter och aktörer, däribland Sida, Stockholm Center for Eastern European Studies, Kommerskollegium och Swedfund, för gemensamt lärande och kunskapsutbyte;
- Ökat kapacitetsbyggande och främjande av Afrikaforskning genom kvalitativt värdskap inom ramen för stipendieprogram och gästforskarbesök vid institutet;
- Utveckling av NAIs olika publikationsserier med tydligare relevans för målgrupper bland forskare och beslutsfattare;
- Utvecklat ny webbplats för att öka nyttan, tillgängligheten och användbarheten för institutets målgrupper;
- Breddade medierelationer och spridning av institutets expertis i fler länder och till större publik, exempelvis via Al Jazeera, Politikken, Hufvudstadsbladet och Aftenposten;
- Omfattande skifte från främst fysiska till en stor del digitala event för att effektivt nå ut till fler av institutets målgrupper med minskad miljöpåverkan;
- Löpande utveckling av bibliotekets IT-miljö för att förbättra och förfina sökmöjligheter, kunna erbjuda och bättre administrera tillgänglighet till bibliotekets licensierade e-resurser på distans, inklusive sökbara ingångar till nordisk Afrikaforskning via olika nationella söktjänster;
- Skifte av prenumerationer på enskilda tidskrifter till tidskriftspaket genom medlemskap i BIBSAM-konsortiet för att öka forskarnas open access-publiceringar;
- Ökad integration av miljö- och hållbarhetsaspekter i verksamheten samt framtagande av miljöstrategi samt utvecklad handlingsplan för 2022–2026.

Analys av budgetutnyttjandet

Institutet har under 2023 använt en större del av sitt anslag än under 2022 till följd av noggranna analyser av organisationens resursanvändning. Det kvarvarande, outnyttjade anslaget har alltså minskat avsevärt under 2023. Skälet till att överskottet har minskat är att resursfördelningen har optimerats ytterligare. Exempelvis har detta medfört att administratörsresurser som tidigare har finansierats av programanslaget nu bekostas av förvaltningsbudgeten. Dessutom införde myndigheten under 2023 resultatuppföljningsverktyget Financial Information Center (FIC), vilket har givit enhetscheferna en avsevärt förbättrad möjlighet till ekonomisk överblick i realtid.

Skälen till att institutet ändå fortfarande hade ett överskott vid årets slut är följande:

- Det finländska bidraget betalas ut i euro. På grund av den svenska kronans låga värde i relation euron under året blev det ett oväntat högt ingående överföringsbelopp, ca 12% mer än förväntat.
- Institutets forskare var framgångsrika i sina ansökningsprocesser för extern projektfinansiering inför 2023 och de externa anslagen blev därför högre än budgeterat och en större andel av dessa forskares löner och aktiviteter kunde därmed bäras av extern finansiering än vad institutet hade beräknat i årets budget.

- En anställd med en längre tids sjukskrivning återkom till ordinarie arbetsuppgifter senare än beräknat.
- I budgeten för 2023 tog institutet höjd för prishöjningar till följd av inflationen, men inför fjärde kvartalet visar det sig att de prishöjningarna uteblev eller blev lägre än budgeterat (exempelvis gällande hyra, el och Statens servicecenters avgifter).
- När de externa forskningsanslagen används, överförs en andel av bidraget till förvaltningsbudgeten för att täcka OH-kostnader. Under hösten 2022, när budgeten lades för 2023, var det osäkert hur stora externa bidrag som institutets forskare skulle beviljas, och dessutom i vilken grad forskarna skulle kunna påbörja utnyttjandet av dessa under 2023.

I prognosen för 2024 och efterföljande år bedömer dock myndigheten att samtliga tilldelade anslag kommer att användas.

Institutet hade vid ingången av 2024 trettiofyra (34) årsarbetskrafter, vilket kan jämföras med 30 årsarbetskrafter 2019. Under de senaste fem åren har institutet alltså bara ökat med omkring 10 procent i antalet årsarbetskrafter och huvudsakligen genom externfinansierade forskningsprojekt.

Myndighetens tredelade uppdrag kring forskning, kommunikation och bibliotek föranleder behovet av specialkompetens och resurssättning inom alla dessa delar. Det är viktigt att understryka att omkring 75 % av myndighetens totala lönekostnader belastar kärnverksamheten, det vill säga personal inom enheterna för forskning, kommunikation och bibliotek. Bakgrunden till detta är dels kraven i själva uppdraget, dels en konsekvens av en extern organisationsanalys av myndigheten som genomfördes under 2018. Utifrån rekommendationerna i den rapporten genomfördes en omorganisation där personalresurser inom förvaltningsanslaget minskades för att därigenom öka den administrativa kostnadseffektiviteten. Ökade personalresurser inom kärnverksamheten prioriterades istället, vilket också låg i linje med rekommendationerna från institutets program- och forskningsråd vid tidpunkten.

Löneökningarna förutses fortsätta bli relativt höga på grund av inflationstrycket. Budgeterad årlig ökning för 2023 var 4,1% och förväntas nu bli 3,3% under 2024; för 2025 väljer institutet att lägga sig på en förväntad löneökning på samma nivå som 2024 (3,3%).

En förstärkt och vidareutvecklad roll för myndigheten 2025–2027

Nordiska Afrikainstitutet (NAI) är ett modernt kunskapscentrum med ett unikt uppdrag inom samhällsvetenskaplig forskning och analys om det moderna Afrika. NAI har i dag drygt 50 samarbetspartners i över 20 länder på den afrikanska kontinenten. Till detta ska läggas ett stort antal akademiska partners i de nordiska länderna.

Vi ser ett snabbt ökat intresse för att förstå utvecklingen på den afrikanska kontinenten. NAI är strategiskt placerad för att bistå, såväl den svenska utrikesförvaltningen och utlandsmyndigheterna som den svenska resursbasen, med djup analytisk kapacitet kring Afrikas utveckling och geopolitiska roll. Institutet möjliggör dessutom samarbeten mellan nordiska utrikesförvaltningar kring förståelsen av Afrikas utveckling.

Den tvärvetenskapliga forskningsansatsen på myndigheten fördjupar förståelsen genom att beskriva och förklara centrala perspektiv som rör underliggande motiv, incitament och kontext. Institutets verksamhet och stipendieprogram, bidrar som helhet till att etablera och utveckla långsiktiga relationer med forskare, ledare och intellektuella på den afrikanska kontinenten.

I takt med Afrikas snabbt växande geopolitiska betydelse möter institutet en snabbt ökad efterfrågan på dess expertisområden och på de anpassade formaten för dialog och

kunskapsöverföring. Myndighetens ambition är att så kostnadseffektivt som möjligt vidareutveckla och stärka institutets roll som nordiskt kunskapscentrum. Samtidigt kräver dessa förväntade och nödvändiga satsningar att nyrekryteringar genomförs, vilket kunde påbörjas redan 2024 på grund av det ökade anslaget till programverksamheten. Institutet rekryterar just nu forskningsexpertis med relevans för årets regleringsbrev bland annat inom handel, ekonomisk utveckling och demokratins utveckling i Afrika. Just nu rekryterar institutet tre seniora afrikanska forskare med ettåriga visstidsanställningar och två postdoktorstjänster med upp till tre års anställning. Dessutom förstärker institutet sin policydialog-/eventfunktion med en person.

Det är av största vikt att institutet kan upprätta en kritisk massa inom relevanta forskningsområden för att därigenom kunna vara flexibla i att så långt möjligt möta den ökade efterfrågan på institutets kompetens. Med bibehållen budgetvolym till kärnverksamheten 2025–2027 avser myndigheten att:

- Behålla det tillskott av forskarkompetens som möjliggjorts (se ovan) genom 2024 års budget till kärnverksamheten.
- Målsättningen är, vilket har framförts i tidigare budgetunderlag, att fram till strategins slut år 2026 öka antalet fast anställda forskare med djup ämneskompetens med 1–2 personer så att institutet når en kritisk massa på 20 forskare.

Satsningen som gjordes 2022 på en forskningskoordinator permanentas för att stärka förutsättningarna för ett fortsatt inflöde av externa forskningsmedel. Forskningskoordinatorns betydelse anses särskilt stor under de kommande åren, eftersom institutet står inför en omfattande omställning i sättet att söka extern forskningsfinansiering.

- Tidigare har ett jämnt årligt inflöde av externa medel kunnat säkras av sökbara medel framförallt via Vetenskapsrådet. När Vetenskapsrådet sedan 2023 inte längre ger bidrag till utvecklingsforskning, behöver institutets forskningskoordinator bistå både med omvärldsbevakning för att finna andra forskningsfinansiärer, och ge stöd till forskare i nya typer av ansökningsprocesser.
- Institutet har kontakt med olika svenska forskningsråd i relation till det ökade intresset för forskningssamarbeten med akademiker i Afrika. Utmaningen är att det tyvärr är få utlysningar idag som kan sökas för samarbeten med en likvärdig finansiering av afrikanska partners inom ramen för ett forskningssamarbete. Möjligheten att bidra med egen finansiering för våra akademiska partners i Afrika är mycket liten.
- Säkerhetsshot i omvärlden motiverar också en forskningskoordinator då varje presumtiv bidragsgivare måste granskas för att institutet ska kunna undvika att hamna i beroendeställning gentemot parter som vill skaffa sig fördelar på institutets och svenska statens bekostnad.

Finland är en viktig partner som bidrar till finansieringen av NAI. Institutet har mycket nära samarbete med den finska utrikesförvaltningen och finns nämnda som en strategisk kunskapspartner i den finska Afrikastrategin från 2021. Från att fram till år 2021 ha haft ettåriga avtal omkring 200 000 euro/år, ingick NAI och den finska utrikesförvaltningen ett treårigt avtal mellan 2022–2024 om 500 000 euro/år. Under 2024 kommer NAI att behöva förhandla ett nytt avtal med Finland:

- Det finns redan nu indikationer från den finska utrikesförvaltningen om att p.g.a. av rådande budgetläge och omvärldshändelser kommer Finland att återgå till enbart ettåriga avtal med sina partners igen. Volymerna är heller inte diskuterade och därför måste institutet i prognosen för 2025–2027 räkna med ett lägre bidrag från Finland än för perioden 2022–2024.

Myndigheten arbetar aktivt med att återfå Danmark respektive Norge som strategiska partners till NAI. Flera insatser planeras under 2024 för att öka dessa möjligheter. Exempelvis, och som ett bidrag till Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2024, planeras följande två insatser:

- Institutets Program- och forskningsråd har representanter från utrikesförvaltningar, akademien och myndigheter i hela Norden. Rådet utgör därför en viktig plattform för Afrika-analytiker på tjänstemannanivå. Institutet har för avsikt att utveckla och stärka nätverksmöjligheterna för rådets medlemmar för att därigenom bidra till ett djupare nordiskt samarbete. Inom ramen för tillskottet i årets budget planeras ett tredagarsprogram med analytiker, forskare, diplomater och policypersoner i samband med rådsmötet i slutet av året.
- För att ytterligare stärka kompetensen hos unga nordiska diplomater, samt bidra till framtida nordiskt samarbete i Afrikafrågor har myndigheten för avsikt att under hösten 2024 erbjuda unga diplomater från alla de nordiska länderna ett skraddarsytt 3-dagarsprogram vid NAI. Institutet avser att finansiera 2–5 deltagare per land med årets tilldelade medel. Förhoppningen är att möjliggöra detta på årlig basis för att därigenom också knyta framtida kontakter inom respektive utrikesförvaltning.

Det har till myndigheten framförts önskemål från bland annat den svenska utrikesförvaltningen, Sida, och andra utvecklingsaktörer om att möjliggöra kortare vistelser (från ett par dagar och upp till en vecka) i institutets forskningsmiljö. Något som även skulle gynna myndighetens arbete och uppdrag i högsta grad. Vid ett fortsatt anslag till kärnverksamheten om 22 MSEK som ger förutsättningar för att upprätthålla en kritisk massa av forskningskompetens, har institutet även möjlighet att föreslå följande kostnadseffektiva initiativ 2025–2027:

- NAI har för avsikt att utveckla ett skraddarsytt program för ett fåtal svenska tjänstemän per år. Ett sådant program kan komma att medföra en marginell kostnadsökning för myndigheten eftersom de gästande tjänstemännen kan behöva erbjudas kontorsplats samt visst stöd av institutets administration- och bibliotek.
- Institutet arbetar aktivt med att etablera överenskommelser om personallån mellan myndigheter för att möjliggöra samarbeten och få tillgång till olika kompetenser på ett kostnadseffektivt sätt. Vid ingången av 2024 hade NAI ingått avtal med Folke Bernadotteakademien och institutet har en pågående dialog om personallån med Sidas Afrikaavdelning. Vid en fortsatt budget på samma nivå som 2024 kan institutet finansiera dessa personallån från andra myndigheter under kortare tidsperioder.

Forskningssamarbeten skapar viktiga och långsiktiga relationer länder emellan. Stipendieverksamheten vid NAI är en mycket central del i institutets kapacitetsbyggande uppdrag att främja och stimulera forskning om Afrika. De stipendiater som har besökt NAI under de senaste åren har uttryckt en stark önskan om att deras respektive institutioner ska få möjlighet att lära av NAIs unika modell och ansats kring tvärvetenskaplig forskning och forskningskommunikation, samt att utveckla gemensamma forskningsansökningar. Institutet föreslår därför följande initiativ 2025–2027:

- Att möjliggöra för ett fåtal NAI-anställda (max 2 per år) att spendera en kort tid (1-3 månader) hos någon av våra partners i Afrika. Ramverket för ett sådant mobilitetsprogram är under utveckling och skulle möjliggöras med ett fortsatt anslag om 22 miljoner SEK till programverksamheten.

De ovan nämnda satsningarna är för myndigheten en naturlig utveckling av en välfungerande verksamhet och en ständig strävan efter att vara ett institut med kunskaper som är relevanta och efterfrågade inom såväl Norden som på den afrikanska kontinenten.

Myndigheten behöver även ta höjd för andra nödvändiga investeringar, inte minst till följd av ökande säkerhetshot.

- Nödvändigheten att ombesörja skyddad lagring av data kommer att fortsätta att medföra ökade kostnader, och detsamma gäller stärkt resesäkerhet.
- Institutet arbetar aktivt för att så långt möjligt möjliggöra öppen tillgång till artiklar och forskningsrapporter som publiceras vid institutet. Öppen publicering medför kostnader, men är av största vikt i relation till vårt myndighetsuppdrag.
- Lika höga krav ställs på institutets förmåga att kommunicera och skapa mötesplatser digitalt, både på distans i realtid och närbart när mottagaren behöver tillgång till det. Institutet fortsätter därför att uppdatera digital konferensutrustning och stärka kapaciteten och förmågan att producera och tillhandahålla podcasts och filmat material.

Att säkerställa detta kräver stora, löpande investeringar på såväl teknik som teknisk och kommunikativ expertis.

Skäl till bibehållen nivå på programanslaget

Nordiska Afrikainstitutets (NAIs) finansiering är fastställd av regleringsbrev från svenska regeringen samt bidragsavtal med Finland och Island. Under 2023 bestod motsvarande 73 % av myndighetens totala intäkter av anslag från svenska statens utgiftsområde 7 för internationellt bistånd, medan den finska och isländska finansieringen uppgick till ca 14 % av institutets totala intäkter. Övriga medel kom från externa finansiärer som Vetenskapsrådet, EU och Uppsala universitet. Ett förnyat avtal kommer att undertecknas ett år i taget av Finlands utrikesförvaltning från och med 2025. Bidraget från Island om 330 000 SEK avtalas även det ett år i taget.

En snabb översyn 2022 visade att institutet för varje svensk biståndskrona som myndigheten mottog från Sveriges regering, hade då genererat nästan ytterligare 40 öre i externa medel. De externa medlen utgjordes här av bidragen från Finland och Island, samt de externa forskningsmedel som myndigheten beviljades under året. Som tidigare nämnts kommer den externa forskningsfinansieringen att med största sannolikhet utgöra en minskande del av institutets totala budget, vilket även framgår av tabellen nedan, eftersom Vetenskapsrådet utgjorde en viktig finansieringskälla för institutets forskning. Institutet arbetar aktivt med att hitta nya finansiärer, men processerna från idé till möjlig finansiering är lång. Minst två år på grund av höga krav på konsortium, kvalitet och rigida bedömningsprocesser.

NAIs inflöde 2021-2027 av externa forskningsmedel, som ett resultat av forskarnas bidragsansökningar

2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
4 406 001 kr	8 274 823 kr	7 141 607 kr	3 828 407 kr	2 044 789 kr	*)	*)

Summorna visar utfallet av institutets inflöde av externa forskningsmedel t.o.m. 2023, medan summorna för 2024–2025 bygger på prognoser.

*) För 2026–2027 finns ännu inga uppgifter om extern finansiering.

Ytterligare en sårbarhet blir överhängande när den externa forskningsfinansieringen försvagas. Löner och forskningsaktiviteter i externfinansierade projekt är självfinansierade. Med ökad inflation, både i Sverige och utomlands, ser vi också en snabbt ökad kostnadsutveckling för resa och uppehåll i Afrika. Kostnadsutvecklingen för att NAIs medarbetare ska kunna inhämta

forskningsdata och medverka i dialog och kunskapsutbyte i Afrika, har redan ökat betydligt. Under de närmaste årens omställning till att försöka attrahera nya typer av extern finansiering, kommer institutet också att få ökade löne- och aktivitetskostnader som belastar programanslaget då alla seniora forskare på NAI har tillsvidareanställningar.

De ovan nämnda satsningarna, det ökade intresset för NAIs verksamhet och bedömningarna institutet gör kring budgetbehoven, tillsammans med osäkerheten kring storleken på kommande finländska bidrag, gör att den välkomna förstärkningen av det svenska anslaget för kärnverksamheten på 22 miljoner kronor för 2024 bör bibehållas kommande år. Dels för att uppnå en långsiktighet i investeringarna, dels för att kunna parera minskningar i andra bidragsdelar.

Resultat i relation till myndighetens uppdrag

Kunskapsgenerering

Institutets forskningsrelaterade uppdrag är att bedriva, tillgängliggöra och sprida tvärvetenskaplig forskning och analys om relevanta samhällsutmaningar i Afrika. Därtill ska förutsättningar skapas för en forskningsbaserad policydialog om Afrika i Norden och på den afrikanska kontinenten, samt att forskningssamarbeten mellan nordiska och afrikanska forskare ska främjas.

Ett centralt fokus i myndighetens strategi är institutets överbyggande roll mellan afrikanska och nordiska perspektiv och mellan forskning och olika politikområden. Genom att institutet samarbetar med forskare och beslutsfattare på den afrikanska kontinenten och samtidigt utvecklar sin samverkan med dessa, bidrar myndigheten till att stärka de afrikanska perspektiven i den nordiska policydialogen, samt till att stärka det ömsesidiga lärandet.

Nordiska Afrikainstitutet genererade ett stort antal publikationer med högkvalitativ forskning om det samtida Afrika under 2023. Institutet publicerade 31 referegranskade artiklar 2023, vilket kan jämföras med 27 artiklar år 2022 samt 20 år 2021. Värt att notera är också att antalet externa publikationer som publicerades som så kallad open access, det vill säga som nedladdningsbara i sin helhet, har aldrig tidigare varit så många som under 2023: sedan 2020 har antalet nästan fördubblats från 18 till förra årets 35.

Ett annat viktigt bidrag till kunskapsspridning var den pilot för digitala biblioteksstipendier för forskare som sjösattes 2023. Stipendierna har vänt sig till forskare som har sin bas på den afrikanska kontinenten och som är del av ett beviljat forskningsprojekt med partners från Afrika samt Norden. Syftet med stipendiet är dels att kunna erbjuda digitala biblioteksresurser för forskare som inte har möjlighet att komma till institutet, dels att minska på resandet. Vi ser glädjande nog dessutom ett ökat antal fysiska besök i vårt bibliotek med drygt 25% från år 2022 och antal nerladdade dokument via bibliotekets digitala sökmotor AfricaLitplus har ökat med omkring 15%.

Myndigheten står fast vid samma bedömning som gjordes i 2023–2025 års budgetunderlag om att institutet bör ha en kritisk massa med omkring 20 forskare för att kunna möta den snabbt ökade efterfrågan på institutets kompetens i takt med Afrikas ökande geopolitiska betydelse. Under 2024 beräknar myndigheten att ha cirka 18 forskare, varav 12 seniora tillsvidareanställda forskare, tre visstidsanställda seniora forskare från Afrika, samt 2-3 postdoktorer med visstidsanställning (max 3 år).

Kunskapsöverföring

Helt i linje med myndighetens uppdrag att skapa förutsättningar för en forskningsbaserad policydialog om Afrika i Norden och på den afrikanska kontinenten, arrangerade institutet ett antal strategiska och uppskattade seminarier under året. Chefen för FN:s befolkningsfond UNFPA deltog i maj 2023 i ett seminarium i NAIs bibliotek kring betydelsen av flickors skolgång för samhällsutvecklingen i Afrika. Institutet samarrangerade även ett policyseminarium i Elfenbenskusten tillsammans med lokala partners som syftade till att förstå rörligheten av arbetskraft i den västafrikanska subregionen, och myndighetens experter bjöds in av Ugandas utrikespolitiska råd (Council on Foreign Relations) till att moderera diskussionen kring den strategiska utvecklingen av Non-Aligned Movement.

Som ett exempel på vårt huvudsakliga uppdrag att fördjupa kunskapen hos nordiska beslutsfattare kan nämnas att vi på inbjudan av representanter i Sveriges riksdag, arrangerade ett seminarium om de senaste militärkupperna i Västafrika. Vidare ombads institutet att löpande under året göra tematiska specialbriefingar för den svenska, finska respektive isländska utrikesförvaltningen och deras utlandsmyndigheter. NAIs representanter besökte Helsingfors respektive Reykjavik för att på plats tillsammans med akademiska institutioner, utrikesdepartementet och civilsamhällsorganisationer, arrangera seminarier och briefingar för olika målgrupper. Under hösten ombads NAI att arrangera ett forskningsbaserat rundabordssamtal om ekonomi och handel, respektive kvinnor, fred och säkerhet för de afrikanska ambassadörerna i Sverige. I stort sett samtliga ambassader var representerade vid evenemanget, vilket ytterligare visar på institutets betydelse för att knyta samman forskning och policy i Afrika och Norden. Mycket glädjande var också att NAI blev inbjudna till det nordisk-afrikanska utrikesministermötet i Algeriet under hösten för att lansera och presentera den rapport om nordiskt stöd till Afrikas fredsarkitektur som institutet hade tagit fram tillsammans med Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI).

Via regleringsbrevet för 2023 ombads NAI att redovisa hur institutet hade bidragit till att öka kunskapen hos Utrikesdepartementet och relevanta myndigheter inom områdena migration respektive handel, för att därigenom bidra till deras arbete med att utveckla utvecklingssamarbetets roll i dessa frågor. Bland annat bidrog NAIs forskare till ett flertal fördjupade kunskapsutbyten med Utrikesdepartementet. Myndigheten gjorde även vid drygt 20 tillfällen skraddarsydda briefingar för utrikesdepartementet, utlandsmyndigheter, samt andra relevanta svenska aktörer inom ramen för uppdraget. Ett centralt bidrag var dessutom att institutet i slutet av augusti bjöd in en grupp utvalda svenska utvecklingsaktörer, däribland Sida, Swedfund, Kommerskollegium, och Business Sweden, till ett halvdagsseminarium på temat "Africa's trade potential". Vid seminariet deltog bland annat chefen för handelsenheten vid United Nations Economic Commission for Africa (UNECA), samt Sveriges statssekreterare för internationellt utvecklingssamarbete.

Under 2021 beslutade Utrikesdepartementet att inkludera myndighetens ambassadörsbriefingar i standarderbjudandet för nyutnämnda svenska ambassadörer till Afrika. Ambassadörsbriefingen är en skraddarsydd heldag bestående av samtal med institutets forskare om relevanta frågor, ett besök i biblioteket, samt tips om ytterligare stöd som kan erbjudas av institutet. I och med att briefing-programmet nu är en fast del av förberedelserna för nya ambassadörer, skapas förutsättning för kontinuitet i dialogen mellan svenska ambassadörer i Afrika och NAIs forskare. Hittills har det inneburit att institutet får ännu bättre insikt i denna målgrupps behov av forskningsbaserad kunskap, och att ambassadörerna använder sig mer av forskningsbaserad kunskap i sitt arbete.

Institutet lägger fortsatt stor vikt vid att kommunicera forskning på ett tillgängligt och attraktivt sätt, för att på så sätt underlätta kunskapsöverföringen till målgruppen. Tillsammans med NAIs kommunikatörer erbjuds forskarna kontinuerligt att träna på olika presentations-

och briefing situationer. Myndigheten drar slutsatsen att denna kompetensutveckling höjer kvaliteten på NAIs briefingar, vilket i sin tur ökade institutets policyrelevans med effekten att efterfrågan på NAIs expertis ökade.

Ökade behov av att kunna erbjuda digitala konferenser på distans, samt omvärldens efterfrågan på nedladdningsbara inspelningar, innebär samtidigt ökade tekniska krav, varför institutet ser nödvändiga investeringsbehov under de kommande åren; dessa gäller främst audiovisuell utrustning som erbjuder teknik som säkerställer bild och ljud av hög kvalitet.

Disseminering och tillgänglighet

Institutets bibliotek har fortsatt en helt central roll i både kunskapsgenerering och disseminering av Afrika forskningen i de nordiska länderna. Med sina över 90 000 titlar och med ett stort historiskt material från 1960-talet och framåt, har specialbiblioteket en helt unik samling. Att ha tillgång till vetenskapligt granskad kunskap är nyckeln till flera av de övergripande målen som uttrycks i myndighetens strategi och instruktion. Särskilt främjas aspekten av gemensamt kunskapsbyggande genom att NAI tillhandahåller nordiska och afrikanska perspektiv på frågor som är viktiga för kontinenten. Det afrikanska perspektivet är en viktig del av bibliotekets förvärv och en tredjedel av samlingen är publicerad på den afrikanska kontinenten. Att öka antalet och synligheten av öppet och fritt tillgängliga (open access) publikationer på institutet, både av institutets egna publikationer och de som ingår i bibliotekets samling, underlättar för forskare och beslutsfattare att tillsammans nå kunskap och vägar till förståelse och samarbeten.

Den ökande andelen digitalt material ställer höga krav på bibliotekets IT-miljö och olika tillgänglighetslösningar för de spridda målgrupperna. På sikt kan kostnaderna för systemen öka. Det gäller oberoende av om institutet väljer att fortsätta med licensierade programvaror eller om det sker ett skifte till programvaror med öppen källkod som flera svenska bibliotek gått över till. För licensierade programvaror ökar de löpande utgifterna årligen med 4–5 %, till det kommer kostnader för nya komponenter för olika tillämpningar som behövs i verksamheten. En eventuell övergång till öppen programvara medför ökade kostnader i form av konsultkostnader, hårdvara samt personalkostnader då systembibliotekarietjänsten behöver utökas.

Parallellt med läsrättigheter till tidskrifterna, har forskarna nu tillgång till fri open access-publicering i desamma. Kostnadsökningen för tillgången till tidskrifter måste viktas mot den förmodade ökade open access-publiceringen av forskarna, en utveckling som biblioteket noggrant bevakar.

Det äldre materialet i bibliotekets samling är fortfarande copyrightskyddat och kan inte digitaliseras i den grad som är önskvärt ur tillgänglighetssynpunkt. Enskilda samlingar av material digitaliseras då och då för bevarande och bekostas inom löpande budget. Större digitaliseringsförfrågningar från den afrikanska kontinenten kan inte tillgodoses inom löpande budget utan måste, när de kommer, läggas upp som separata projekt för om möjligt extern finansiering.

I ambitionen att höja kvaliteten i NAIs forskningsansökningar ytterligare, ökar behovet av bibliotekets stöd till NAIs forskare i deras process från forskningsansökan till slutproduktens disseminering. Främst efterfrågas stöd relaterat till publicering, hantering av forskningsdata och digitala bearbetningar av text respektive data. I och med att antalet forskare vid institutet ökar, ställs samtidigt större krav på bland annat institutets bibliotekariesurser.

Bibliotekets förvärv bekostas delvis av Uppsala universitets årliga bidrag. Bidraget är värdefullt, inte bara som finansiering utan också för att det blir en utgångspunkt för samarbetet mellan myndigheterna. Det är dock problematiskt att en del av kärnverksamheten vid institutet

finansieras via en annan myndighet som ligger under ett annat departement. Institutet har ingen möjlighet att påverka Uppsala universitets interna prioriteringar vilket blivit tydligt tidigare år när bidraget halverats. Till skillnad mot institutets forskning där det finns etablerade möjligheter att söka externa medel, saknas den möjligheten för biblioteksverksamheten. Det vore därför välkommet att få erhålla samma medel direkt från det egna departementet.

Stipendieverksamhet

Stipendieverksamheten vid NAI är en del i institutets kapacitetsbyggande uppdrag att främja och stimulera forskning om Afrika och verksamheten bidrar samtidigt till institutets kunskapsinhämtning från den afrikanska kontinenten. Programmet erbjuder forskare och studenter baserade på den afrikanska kontinenten och i Norden (Sverige, Finland och Island vilka finansierar NAI) en möjlighet att komma till institutet för att arbeta med sina respektive forskningsprojekt. Stipendiernas forskning och kompetens bidrar till institutets strategiska påverkansområden samt till att stärka institutets kunskapsproduktion. Verksamheten bidrar även till att stödja och bygga upp kontakter mellan nordiska och afrikanska forskare. Stipendierna ger möjlighet till korttidsvistelse i institutets forskningsmiljö och tillfällen att nyttja bibliotekets och institutets övriga resurser. Utvärderingar visar att stipendierna värdesätter möjligheten att få utbyta kunskap och samarbeta med NAIs forskare om att exempelvis utveckla forskningsansökningar och delta i policydialog med nordiska beslutsfattare. Stipendierna är också av central betydelse för institutet för att långsiktigt knyta kontakter med forskare på den afrikanska kontinenten.

Ett av stipendierna har samfinansierats med Uppsala universitet de senaste 20 åren, och detta delas ut till en senior afrikansk professor inom området fred och säkerhet. Möjligheten att knyta prominenta akademiker till institutet har många fördelar. Inte minst skapar det intresse hos de afrikanska ambassadörerna i Sverige och inom olika avdelningar inom utrikesförvaltningen, men också hos forskare och studenter. Det stora intresset för institutets olika stipendier kan både ses som en bekräftelse på att NAI anses vara den självklara plattformen i Norden för forskningsbaserad diskussion om samhällsliga skeenden i Afrika, och att stipendieverksamheten utgör en mycket viktig kraft i institutets strategiska arbete för att stärka relationerna mellan Norden och Afrika.

Förvaltning och verksamhetsutveckling

Institutet bedriver ett löpande utvecklingsarbete för att utveckla och effektivisera myndighetens förvaltning i syfte att förbättra kärnverksamhetens förutsättningar för att leverera på sitt uppdrag. Enheten för förvaltning och organisationsutveckling arbetar ständigt för ökad samverkan med andra myndigheter i enlighet med regeringens uppmaning om effektivisering och kvalitet i förvaltning och ledning av verksamheten. Ett mångårigt samarbete finns med Uppsala universitet bland annat inom områdena upphandling, IT/telefoni, säkerhet, registratur och juridisk rådgivning. Vidare har samarbetet med universitetet stärkts ytterligare genom avtal kring avrop av strategisk IT-kompetens och fysisk säkerhet. Från Statens Servicecenter köps tjänster och systemstöd bland annat inom ekonomi- och löneadministration.

Institutet använder sedan 2022 kvalitetsmättningsmetoden outcome mapping, vilken är vanligt förekommande inom kunskapsorganisationer som arbetar med internationellt utvecklingssamarbete. Metoden, som går under benämningen MEL-ramverket, består av en iterativ och kvalitativ bedömningsprocess i tre sammanlänkade delar som kombinerar kvalitativa och kvantitativa tillvägagångssätt: monitoring/uppföljning (M), evaluation/utvärdering/bedömning (E) och learning/lärande (L). Ambitionen är att ramverket ska bidra till en mer heltäckande och tillförlitlig kvalitetsredovisning på myndigheten, och användas som ett kvalitativt komplement till redan implementerade rutiner för uppföljning och

utvärdering. Metoden är även tänkt att förstärka personalens förmåga att arbeta i en mer enhetsöverskridande och lärande organisation.

På myndigheten bedrivs ett löpande verksamhetsutvecklande arbete kring digitalisering och informationssäkerhet, och 2023 inleddes en intensifiering av säkerhetsarbetet för att möta det särskilda mål och återrapporteringskrav för IT-säkerhet, som finns formulerade i regleringsbrevet.

För 2025–2026 föreslår myndigheten att institutet tilldelas de beräknade förvaltningsanslagen i Prop. 2023/24:1. För 2027 föreslår institutet ytterligare en höjning för att möta väntade kostnadsökningar.

Institutet föreslår att det ökade programanslaget för 2024 bibehålls under perioden 2025–2027 för att väga upp en minskad finansiering via externa bidrag, samt för att verksamheten ska kunna utvecklas i enlighet med ovanstående.

HEMSTÄLLAN

Nordiska Afrikainstitutet hemställer om anslag för budgetåret 2025 enligt nedanstående förslag till finansiering av verksamheten (tkr):

Finansiering av verksamheten (tkr)					
	Utfall år 2023	Prognos år 2024	Beräkning år 2025	Beräkning år 2026	Beräkning år 2027
<i>Anslag:</i>					
Uo 7 1:3 ap 1 Nordiska Afrikainstitutet	15 903	17 826	18 349	18 904	19 471
Uo 7 1:1 ap 8 Verksamhetsbidrag	17 561	22 000	22 000	22 000	22 000
Avgiftsintäkter som disponeras	206	200	200	200	200
-varav intäkter publikationer	34	30	30	30	30
<i>Övriga intäkter som disponeras:</i>					
Bidrag					
- Årliga bidrag från de nordiska länderna	6 671	6 500	2 830*	2 830*	2 830*
- Bidrag från övriga utomstatliga motparter	2 205	800	1 000	1 000	1 000
- Bidrag från statliga myndigheter	3 982	3 507	1 839	500	500
Bidrag för transfereringar	939	950	950	950	950
Finansiella intäkter	519	150	150	150	150
Summa:	47 986	51 933	47 318	46 534	47 101

*) Uppskattat värde, nytt avtal om finsk finansiering tecknas under 2024.

Verksamhetsinvesteringar (tkr)

	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräknat	2026 Beräknat	2027 Beräknat
Datasystem, rättigheter m.m.		10		150	
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	192	450	100		100
Byggnader, mark och annan fast egendom					
Övriga verksamhetsinvesteringar					
Summa verksamhetsinvesteringar	192	460	100	150	100
Finansiering		460	100	150	100
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	192	460	100	150	100
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)					
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)					
Summa finansiering	192	460	100	150	100

Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar (tkr)

	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräknat	2026 Beräknat	2027 Beräknat
IB lån i Riksgäldskontoret	73	203	529	454	476
Nyupplåning (+)	192	460	100	150	100
Amorteringar (-)	62	134	175	128	115
UB lån i Riksgäldskontoret	203	529	454	476	461
Beslutad/föreslagen låneram	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Ränteutgifter	28	70	55	40	38
Summa amorteringar och ränteutgifter	90	204	230	168	153

Finansiering av räntor och avskrivningar					
Uo 7 1:3 ap.1	90	204	230	400	168
Övrig finansiering					
Summa finansiering	90	204	230	168	153

Räntekontokredit i Riksgäldskontoret (tkr)

	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräknat
Maximalt utnyttjad räntekontokredit under året			
Minsta behållning på räntekontot under året	9 170	7 000	7 000
Behållning på räntekonto i Riksgäldskontoret	14 278	12 000	12 000
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret			
Beslutad/föreslagen räntekontokredit	1 000	1 000	1 000

Bemyndigande (tkr)

	Utfall år 2023	Prognos år 2024	Beräkning år 2025	Beräkning år 2026	Beräkning år 2027
<i>Anslag:</i>					
Uo 7 1:1 ap 8 Verksamhetsbidrag					
Ingående åtaganden	803	828	1 000	1 000	1 000
+ Nya åtaganden	828	1 000	1 000	1 000	1 000
- Infriande åtaganden	-803	-828	-1 000	-1 000	-1 000
Varav infriade åtaganden av utestående åtaganden år o	-	-	-1 000	-	-
Utestående åtaganden vid årets slut	828	1000	1 000	1 000	1 000
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000

SAMMANFATTNING

För anslaget Uo 7 1:1 ap 8 Biståndsverksamhet (ramanslag) yrkas 22 000 000 kronor för budgetåret 2025.

För anslaget Uo 7 1:3 ap 1 Nordiska Afrikainstitutet (ramanslag) yrkas 18 349 000 kronor budgetåret 2025 exklusive normal pris- och löneomräkning.

Anslagskredit för anslagsposten Uo 7 1:3 ap 1 Nordiska Afrikainstitutet om 550 470 kr för budgetåret 2025.

Uppsala 27 februari 2024

.....
Therése Sjömander Magnusson
Direktör
Nordiska Afrikainstitutet